

Lecturi Le implacabile

Să fi devenit eu, dintr-un iubitor de exprimare directă, clară, univocă, clasicizantă, un tip abscons, ermetic, ambiguu, baroc? Sau, cumva, dinora dintre colegii mei de trudă pe tărâmul stâncos al teatrului le-a crescut incomensurabil simțul polemic și umblă să și-l exercite, cu și fără sens, în orice direcție? Nici vorbă să mă deranjeze acest lucru, chiar dacă ținta polemicii o reprezintă opiniile mele. Sunt deschis și pregătit să ofer toate cheile necesare spre a-i așeza pe colegii mei cu fața spre adevăr.

Un simpatic dramaturg și colaborator al revistei „Scena”, Horia Gârbea, și-a exprimat părerea că aș fi „veștejit tipăria pieselor de teatru”, iar un distins critic, Mircea Ghițulescu, socotește că îndemn lumea „să nu citească dramaturgie”. Ambii se referă la același editorial din numărul 8/1998 al revistei noastre și ambii fac parte din biroul Secției de dramaturgie a Asociației Scriitorilor din București. Ambilor le-am răspuns la momentul potrivit și le întăresc, acum și aici, răspunsul, rugându-i totodată să-mi parcurgă cu mai multă atenție și cu mai puțină grabă articolul: *nu veștejesc* nimic și *nu îndemn* pe nimeni, ci *constat*, pur și simplu constat, că nu se citește dramaturgie. Decât, în cazul clasicilor, de către elevi la clasă (de unde și „clasici”) sau, în cazul contemporanilor, de către cei direct interesați ori direct implicați: secretari literari,

directori de teatre, regizori, actori, eventual critici. Publicul - pentru care scriem - nu citește, din păcate, piesele, preferând să le vadă pe scenă. Despre asta este vorba și m-aș bucura să fiu contrazis în *această* chestiune.

În numărul trecut al „Scenei”, un alt colaborator al revistei, junele și imprevizibilul critic Sebastian-Vlad Popa, contestă afirmația mea din, presupun, articolul editorial „Povestea sine qua non” („Scena nr. 12/1999) cum că ar fi nevoie, în dramaturgie, de *poveste*. „Mergem la teatru și ca să vedem și să auzim povești”. Ce scrie tânărul nostru colaborator? „Ne păstrăm încă sub tirania poveștii și exaltăm conflictul ca unic producător de scânteie dramatică, ignorând tocmai virtuțile esențial dramatice ale jocului. Căci jocul distribuie elementele teatrale într-o relație de complementaritate și nu obligatoriu de adversitate, domnule Dumitru Solomon. Noroc că teatrul domniei voastre nu se limitează la postulatul poveștii și al conflictului în care credeți (ca teoretician). Ci se dedică jocului”.

Iată și răspunsul meu: cred în continuare în „tirania poveștii” și exalt „conflictul” ca unic producător de scânteie dramatică”, dar nu ignor „tocmai virtuțile esențial dramatice ale jocului”. Nu pare să existe piesă de teatru viabilă care să se sustragă jocului ca „virtute esențial dramatică”, după cum nu există, certamente, piesă de teatru via-

bilă care să se sustragă tiraniei poveștii și conflictului „ca unic producător de scânteie dramatică”.

Conflictul, povestea sunt - după părerea mea - condiționări structurale ale dramaturgiei, care o și deosebesc de alte forme de expresie literară. Dicteul automat poate fi valabil - pe termen scurt, sub raport istoric - pentru poezie sau, eventual, pentru proză. Nonfigurativul poate fi adoptat de către plastică, din nou pe termen scurt. Dodecafonismul poate fi un episod în muzică. Acestea nu sunt posibile în dramaturgie, care se caracterizează înainte de toate prin rigoare, coerență, preconcepție. Cât privește jocul, el este intrinsec dramaturgiei, ceea ce nu exclude ci, dimpotrivă, include - ca element specific - povestea structurată conflictual. Îmi pare rău, nu cunosc altfel de dramaturgie valabilă și jucabilă.

Cât privește teatrul pe care-l scriu, bineînțeles că nu se limitează la postulatul poveștii și al conflictului, și încorporează jocul (nu i „se dedică”). Nu găsesc însă aici o incompatibilitate și nu înțeleg de ce adversativul *ci* („ci se dedică jocului”). La urma urmei, *jocul este* un mod de manifestare a *poveștii*, a *conflictului*. Asta nu e *teorie*, ci *experiență*. Poveste, conflict fără joc există ca posibilitate, joc fără poveste, conflict e un nonsens dramaturgic.

Dumitru Solomon